

УДК 657.6

Людмила Шкуліпа (Україна)

JEL classification: M40

Людмила ШКУЛІПА

кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку та оподаткування,
Національна академія статистики, обліку
та аудиту, Україна

E-mail: job.shkulipa@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1842-0129>

RESEARCH ID: AAF-7238-2020

© Людмила Шкуліпа, 2020

Отримано: 14.11.2020 р.

Прорецензовано: 06.12.2020 р.

Рекомендовано до друку: 16.12.2020 р.

Опубліковано: 16.12.2020 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ ПОДАТКОВОГО ПРИБУТКУ ЗГІДНО НОРМ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА МСБО 12 «ПОДАТКИ НА ПРИБУТОК»

АНОТАЦІЯ

Вступ. Прибуток є одним з найбільш важливих показників фінансових результатів господарської діяльності суб'єктів підприємництва, оскільки являється джерелом фінансування витрат на їх виробничий і соціальний розвиток. Частина прибутку вилучається державою у формі податку на прибуток і є, таким чином, джерелом фінансування державних витрат. Саме розуміння правильної методики визначення податкового прибутку згідно чинних норм національного законодавства та МСБО 12 «Податки на прибуток» цікавить бухгалтерів-практиків найчастіше.

Мета статті. Метою статті є дослідження методики визначення податкового прибутку згідно Податкового кодексу України та національних стандартів бухгалтерського обліку. Нормативний підхід до дослідження дає змогу виявити розбіжності у регулюванні даного об'єкту дослідження на національному рівні відповідно до МСБО 12 «Податки на прибуток».

Методи. Для досягнення зазначеної мети застосовувались загальнонаукові методи, що використовуються як на емпіричному, так і на теоретичному рівні дослідження. Методи аналізу застосовувались для порівняння методики визначення податкового прибутку згідно Податкового кодексу України та відповідного національного стандарту бухгалтерського обліку. Методи моделювання та абстрагування застосовувались для розгляду різних ситуацій, пов'язаних з відображенням податку на прибуток підприємствами різної форми власності.

Результати. В статті описана нова методика визначення податкового прибутку згідно норм національного законодавства та дано критичний аналіз нових змін у Податковому кодексі України. Наведено два варіанти перебування суб'єкта господарювання на загальній системі оподаткування; уточнено кореспонденцію з обліку податку на прибуток від звичайної діяльності. Вперше порівняно методику визначення податкового прибутку (збитку) згідно Податкового кодексу України та національних стандартів; систематизовано склад інформації про основні компоненти витрат з податку на прибуток, а також інформації, що підлягає окремому розкриттю за МСБО 12 «Податки на прибуток». Наведено фрагмент Податкової декларації з податку на прибуток про рішення незастосування різниць.

Перспективи. Для підвищення рівня об'єктивності та суттєвості інформації щодо відображення податкового прибутку, представленого у бухгалтерській звітності, необхідний пошук компромісних варіантів між обліковою й податковою концепціями в межах єдиної ідеології. Дослідження засвідчили, що податкові зміни не завжди оприлюднюються в належному поясненні і нашоухуються на претензії з боку користувачів, які мають різно направлені інтереси. Розгляд питань методики визначення податкового прибутку дозволяє стверджувати, що міжнародні стандарти ширше визначають критерії визнання та відображення у фінансовій звітності поточного податку на прибуток.

Шкуліпа Л. Методика визначення податкового прибутку згідно норм національного законодавства та МСБО 12 «Податки на прибуток». *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 4. С. 182-194.

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2020.04.182>

Ключові слова: податковий прибуток; Податковий кодекс України; бухгалтерський облік; податок на прибуток; МСБО 12

UDC 657.6

JEL classification: M40

Lyudmila SHKULIPA

*PhD in Economics,
Associate Professor,
Department of Accounting and Taxation,
National Academy of Statistics, Accounting and
Auditing, Ukraine*

Email: job.shkulipa@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1842-0129>

RESEARCH ID: AAF-7238-2020

© Lyudmila Shkulipa, 2020

Received: 14.11.2020

Revised: 06.12.2020

Accepted: 16.12.2020

Online publication date: 16.12.2020

This is an Open Access article, distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 license, which permits unrestricted re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

Liudmyla Shkulipa (Ukraine)

METHODS FOR DETERMINING TAX INCOME IN ACCORDANCE WITH NATIONAL LAW AND IAS 12 "INCOME TAXES"

ABSTRACT

Introduction. A profit is one of the most important indicators of the financial performance of business entities, as it is a source of financing the costs of their production and social development. The part of the income is withdrawn by the state as an income tax and a source of funding for public expenditure. The understanding of the correct methodology for determining tax profit in accordance with applicable national law and IAS 12 "Income Taxes" is being the most often interest of the accountants and practitioners.

Purpose. The purpose of the article is to investigate the methodology for determining tax income in accordance with the Tax Code of Ukraine and national accounting standards. The regulatory approach to research allows for the identification of differences in the regulation of this research object at the national level and in accordance with IAS 12 "Income Taxes".

Methods. To achieve this goal, common scientific methods, both at the empirical and theoretical levels of research were used. The methods of analysis to compare the methodology for determining tax income in accordance with the Tax Code of Ukraine and the corresponding national accounting standard were used. Modeling and abstraction techniques to address the various situations associated with the reflection of income tax by businesses of different ownership were used.

Results. The article describes a new methodology for determining taxable income in accordance with the rules of national legislation and gives a critical analysis of new changes in the Tax Code of Ukraine. There are two options for finding a business entity on the general tax system; regular correspondence on accounting for income tax on ordinary activities have been clarified. For the first time the method of determining tax profit (loss) according to the Tax Code of Ukraine and national standards has been compared; the composition of information on the main components of income tax expense and information subject to separate disclosure under IAS 12 "Income Taxes" has been systematized. The snippet of the Income tax declaration on the decision not to apply tax differences is given.

Discussion. To increase the level of objectivity and materiality of the information on tax profit presentation presented in the financial statements, it is necessary to search for trade-offs between accounting and tax concepts within a common ideology. The results have shown that tax changes are not always made public in the proper explanation and are being challenged by users (accountants) who have different interests. The consideration of the method for determining tax income allows us to argue that the international standards more broadly define the criteria for recognizing and reflecting in the financial statement current income tax.

Shkulipa, L. (2020). Methods for Determining Tax Income in Accordance with National Law and IAS 12 "Income Taxes". *Economic analysis*, 30 (4), 182-194.

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2020.04.182>

Keywords: tax income; Tax code of Ukraine; accounting; IAS 12

Вступ

Прибуток є одним з найбільш важливих показників фінансових результатів господарської діяльності суб'єктів підприємництва, оскільки являється джерелом фінансування витрат на їх виробничий і соціальний розвиток. Частина прибутку вилучається державою у формі податку на прибуток і є, таким чином, джерелом фінансування державних витрат. Подальший розвиток податкових систем ставить нові завдання щодо удосконалення обліку, аналізу та аудиту. Змінюються не лише види і форми стягнення до бюджетів певних сум коштів, а й саме ставлення до податків. Вони стають ефективним знаряддям реалізації державної політики з питань економіки і соціального розвитку.

Можливості отримання прибутку обмежені витратами виробництва і попитом на вироблену продукцію. На рівень прибутку також впливають зовнішні і внутрішні умови господарської діяльності. До зовнішніх умов можна віднести інфляцію, зміни законодавства у сфері оподаткування, оплата праці працівників. Внутрішні умови діяльності підприємства також впливають на формування прибутку. Наприклад, зростання заробітної плати працівників та страхових внесків може призвести до зменшення прибутку. Тому, для усвідомлення сутності облікових процедур з податку на прибуток слід чітко визначати етапи обрахунку фінансового результату до оподаткування за даними бухгалтерського обліку, володіти змістом самих понять фінансовий результат, прибуток, збиток, податок на прибуток. І тільки за таких умов можливо раціонально застосовувати концепцію обліку податку на прибуток.

Методологію обліку за податком на прибуток підприємств розробляли такі вітчизняні вчені-економісти, як К. Безверхий, С. Ковач, В. Пархоменко, М. Проданчук, Д. Є. Свідерський, І. Чалий, Т. Шустваль. Свою увагу С. Ковач і К. Безверхий звертають на те, що "податкові реформи, в тому числі у сфері оподаткування прибутку підприємств, здатні або створити умови для економічного зростання, або стати одним із факторів його уповільнення" [1]. За останні декілька років, зазначає В. М. Пархоменко, виникли проблеми, через які унеможливується формування й подання інформації, що відповідає таким характеристикам і критеріям, як доречність, суттєвість, правдивість, нейтральність, зіставність, узгодженість. Автор пояснює таку ситуацію переходом регулятора у створенні регламентів до "податковізації" бухгалтерського обліку, тобто до першочергового обслуговування інформацією фіскальних потреб користувачів, а не до надання

правдивої, повної, достовірної та нейтральної інформації про стан активів і зобов'язань та про результати діяльності підприємства [2].

Розрахунок податкового зобов'язання з податку на прибуток підприємств М. Проданчук пропонує здійснювати у системі фінансового обліку за допомогою податкових розрахунків, які трансформують облікову інформацію шляхом застосування коригувань фінансового результату до оподаткування [3]. Т. Шустваль також зазначає, що головна ідея прибуткової "реформи" – розрахунок об'єкта обкладання податком на прибуток за правилами бухгалтерського обліку з подальшим коригуванням на різниці, передбачені ПКУ, а також скасування майже всіх прибуткових пільг [4].

У даному контексті проводилися дослідження сутності податкових різниць за попереднім законодавством (до 2011 р.) та їх відображення в обліку в роботах О. Бородкіна, Б. Валуєва, М. Карпушенко [5], Л. Ловінської [6], В. Орлової [7], Г. Ямборко [8] та ін. Зазначену проблему за нормами ПКУ (з 2011 року) досліджували В. Бабіч [9] та І. Герасимович, О. Ганяйло [10], І. Жураковська [11], Л. Ловінська, С. Кучер та інші вітчизняні вчені-економісти. У цих публікаціях розкрито сутність розбіжностей між податковим і фінансовим обліком, а також надані пропозиції щодо їх узгодження. Проте цим результатам властива застарілість і, відповідно, зниження їх ефективності. Оскільки можливості застосування альтернативних підходів до обліку податку на прибуток; аналізу податкових різниць при порівнянні з нормами МСФЗ залишаються актуальними, вони потребують оновленого дослідження згідно чинних норм законодавства з урахуванням сучасних потреб бухгалтерів.

І. Чалий зауважує, що із запровадженням "податкової реформи" роботи для бухгалтерів – принаймні у частині бухгалтерського обліку податку на прибуток – напевно стане менше [12]. Ці сподівання пов'язані насамперед із надією як практиків, так і науковців на завершення останнього етапу гармонізації бухгалтерського та податкового обліку в частині розрахунку об'єкта оподаткування податку на прибуток підприємств. Проте нині в науково-практичній літературі питання методології розрахунків за податком на прибуток підприємств в умовах законодавчих змін недостатньо досліджене, а процес змін триває та вдосконалюється.

Мета статті

Метою статті є дослідження методики визначення податкового прибутку згідно Податкового кодексу України та національних стандартів бухгалтерського обліку. Нормативний підхід до дослідження дає змогу виявити

розбіжності у регулюванні даного об'єкту дослідження на національному рівні відповідно до МСБО 12 «Податки на прибуток».

Основні результати дослідження

При визначенні податкового прибутку (збитку) звітного періоду згідно норм податкового законодавства кількість облікових процедур

більша, ніж при визначенні податкового прибутку (збитку) згідно оновлених норм П(С)БО 17 «Податок на прибуток». Методика визначення податкового прибутку (збитку) згідно ПКУ та національних стандартів бухгалтерського обліку наведено в таблиці 1.

Таблиця 1. Методика визначення податкового прибутку (збитку) звітного періоду згідно норм П(С)БО 17 «Податок на прибуток» та ПКУ

Етапи визначення		Податковий кодекс України [13]	Національні стандарти бухгалтерського обліку
I	Визначення доходів звітного періоду	Ст. 292.11, ст. 138.1, ст. 170 ПКУ	П(С)БО 15 «Дохід» [14]
II	Визначення витрат, що були здійснені для отримання цих доходів	Ст. 138.2 ПКУ	П(С)БО 16 «Витрати», [15], П. 4 П(С)БО 17 «Податок на прибуток»
III	Обрахування фінансового результату до оподаткування за даними бухгалтерського обліку	Ст. 134 ПКУ	П(С)БО 17 «Податок на прибуток» [16]
IV	Застосування ставки податку на прибуток	Ст. 136 ПКУ	X
V	Ознайомлення з довідниками пільг	Довідники пільг №71/1,71/2 [17]	X
(a)	Коригування на суму податкових різниць	Ст. 140 ПКУ	X
VI	Визначенні податкового прибутку (збитку) звітного періоду	Ст. 139 ПКУ	П(С)БО 17 «Податок на прибуток» [16]
VII	Заповнення податкової декларації з податку на прибуток	Наказ № 897 від 20.10.2015 [18], ст. 49 ПКУ	X
VIII	Визначення звітного періоду	Ст. 49 ПКУ, Закон № 657-7 від 24.10.2013 р. [19]	X

Джерело: розроблено автором відповідно до діючих нормативно-правових джерел.

Регулювання норм та вимог Податкового кодексу України та національних положень бухгалтерського обліку податку на прибуток залежить від системи оподаткування, на якій зареєстроване підприємство, а також його розміру. Так, автоматично підприємство потрапляє на загальну систему оподаткування, якщо не були подані заяви щодо спрощеної системи. Існують два варіанти перебування на загальній системі оподаткування (табл. 2).

Облік податку на прибуток для суб'єктів господарювання, які належать до малих та мікропідприємств та перебувають на загальній системі оподаткування, тобто є платниками податку на прибуток, відбувається згідно П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва».

Стандарт вимагає для таких підприємств відображати витрати з податку на прибуток у розмірі фактично нарахованого податку на

прибуток за даними декларації (п. 5.8 розділу II, п. 2.6 розділу III).

До малих та мікропідприємств з 01.01.2018 р. згідно ч. 2 ст. 2 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [21] належать ті, для яких виконується хоча б 2 з 3-х критеріїв:

- мале підприємство: балансова вартість активів до 4 млн євро; чистий дохід до 8 млн євро; середня кількість працюючих до 50 осіб;
- мікропідприємство: балансова вартість активів до 350 тис. євро; чистий дохід до 700 тис. євро; середня кількість працюючих до 10 осіб.

Якщо такі підприємства складають звітність за формами П(С)БО 25, то вони не повинні вести облік відстрочених податкових активів (ВПА) та відстрочених податкових зобов'язань (ВПЗ).

Таблиця 2. Варіанти перебування на загальній системі оподаткування

Критерії порівняння	Загальна система оподаткування (податок на прибуток)	
	Без обліку податкових різниць	З обліком податкових різниць
Об'єкт оподаткування	Прибуток (ФР, доходи – витрати) до оподаткування з фінзвітності \pm 3 р. III ПКУ	Прибуток (ФР, доходи – витрати) до оподаткування з фінзвітності \pm 3 р. III ПКУ
Допустимий обсяг доходу за календарний рік	\leq 20 000 000 грн (без непрямих податків)	Без обмежень
Наявність та кількість найманих працівників	Без обмежень	
Дозволені види діяльності	Усі види діяльності	
Дозволені способи розрахунків	Усі	
Звітний період	Календарний квартал	Календарний рік
Перший звітний період	З дати поставлення на облік та закінчуючи останнім днем повного/неповного календарного року (кварталу)	

Джерело: [20].

Середні та великі підприємства обов'язково повинні застосовувати при обліку витрат з податку на прибуток ще й облік відстрочених податкових активів та зобов'язань. Їх облік регулює П(С)БО 17 "Податок на прибуток" (або МСБО 12 "Податок на прибуток", якщо підприємство використовує МСФЗ). Застосування П(С)БО 17 не залежить від того, чи підприємство здійснює облік податку на прибуток з урахуванням податкових різниць за розділом III ПКУ (дохід більше чи менше 20 млн грн).

Хоча для тих підприємств, які не розраховують податкових різниць та не отримали збиток у певному періоді, то відстрочені податкові активи та зобов'язання для них і не виникнуть. Тоді їх облік буде таким же, як для суб'єктів малого підприємництва.

МСБО 12 «Податки на прибуток» має на меті визначити обліковий підхід до податків на прибуток. Принциповим питанням обліку податків на прибуток є визначення того, як обліковувати поточні та майбутні податкові наслідки:

а) майбутнього відшкодування (компенсації) балансової вартості активів (зобов'язань), які визнані в звіті про фінансовий стан суб'єкта господарювання;

б) операцій та інших подій поточного періоду, які визнані у фінансовій звітності суб'єкта господарювання [22].

Така трансформація характеризує податкові розрахунки як технічний прийом фінансового обліку, а не окрему систему податкового обліку. Ведення паралельно бухгалтерського і податкового обліку надзвичайно витратне як для підприємств, так і для держави, а визначення об'єкта оподаткування не потребує обов'язкового автономного ведення податкового обліку. Одним із

напрямів реформування Податкового кодексу України (ПКУ) є гармонізація бухгалтерського і податкового обліку, що дозволить ліквідувати суперечності, які виникають між ними.

Нещодавно набрали чинності зміни до ПКУ від 02.12.2010 р. № 2755-VI, внесені наприкінці 2017 року Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2018 році» від 07.12.2017 р. № 2245 – VIII. В якому зміні до ПКУ стосуються податку на прибуток, а саме:

- кварталним прибутківцям подовжили строк подання річної декларації до 60 днів. Отож, на рівні з річними прибутківцями подати декларацію за 2017 р. вони повинні до 01.03.2018 р. Це стосується і подання розрахунку частини чистого прибутку (доходу) за 2017 р.;
- прибутківці оподатковуватимуть дивіденди від одиниць. Вони більше не зможуть зменшувати фінансовий результат до оподаткування на суму нарахованих доходів від участі в капіталі одиниць 4 групи та суму отриманих від юросіб-єдинників дивідендів (що включаються до складу бухгалтерських доходів);
- для платників єдиного податку відмінено обов'язок з нарахування та сплати авансового внеску при виплаті дивідендів;
- для релігійних організацій стало менше перепон для отримання неприбуткового статусу. Відтепер, на відміну від інших видів неприбутківців, релігійним організаціям, аби потрапити в Реєстр неприбутківців, достатньо дотриматися лише вимоги щодо утворення та

реєстрації в порядку, визначеному їх профільним законом;

- прибутківці збільшуватимуть фінансовий результат на компенсацію наданих путівок. Вони повинні будуть «знімати» витрати, пов'язані з компенсацією працівникам вартості наданої путівки (та/або їх неповнолітнім дітям). За умови, що таку компенсацію не включають до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу працівника (пп. 140.5.10 ПКУ);
- податкова пільга — відтепер усім суб'єктам літакобудування. Так, до 01.01.2025 р. звільнено від оподаткування прибуток усіх суб'єктів літакобудування.

Нова редакція розділу III "Податок на прибуток підприємств" ПКУ не містить положень щодо консолідованої сплати податку на прибуток та не визначає відокремлені підрозділи юридичної особи окремими платниками цього податку [13].

Подальше реформування податкової системи України також передбачає зміни у сутності й адмініструванні податку на прибуток підприємств. На даний момент можна виокремити два напрями розвитку цього податку: заміна податку на прибуток підприємств податком на виведений капітал; зміни в методах розрахунку бази оподаткування та розмірі ставок податку на прибуток підприємств.

Так, група бізнесових компаній розробила проект Закону України "Про внесення змін до ПКУ щодо податку на виведений капітал", в якому пропонується замінити податок на прибуток підприємств податком на виведений капітал. Відповідно до зазначеної ініціативи об'єктом оподаткування нового податку будуть операції, які призводять до вилучення (в тому числі шляхом їх недоотримання) коштів, товарів (у тому числі необоротних активів) з господарської діяльності платника податку, що здійснюється на території України [23].

На думку розробників проекту, така реформа сприятиме розвитку підприємств та економіки в цілому, оскільки підприємці будуть зацікавлені в інвестуванні прибутків у розвиток власних підприємств, а податок сплачуватиметься у розмірі 15 чи 20 % (залежно від видів операцій з виведення капіталу) лише на ту частку прибутку, яку не капіталізовано.

Слід зазначити, що Міністерство фінансів України виступає проти введення податку на виведений капітал, оскільки воно призведе до значного зменшення надходжень до державного бюджету. Також одним з аргументів супротивників даного податку є твердження, що будь-який досвідчений бухгалтер зможе сформулювати фінансову звітність так, що база оподаткування

буде мінімальною або дорівнюватиме нулю, тобто зросте ризик подачі неправдивої інформації до контрольних органів. На протипагу ініціативи підприємців Міністерство фінансів України пропонує у Перехідні положення ПКУ внести зміни, які дозволять платникам податку на прибуток у період до 31 грудня 2021 р. під час розрахунку амортизації основних засобів застосовувати, починаючи з 1 січня 2017 р., щорічну 20% ставку (прискорену амортизацію) за умови одночасного виконання таких умов:

- власні основні засоби належать до груп 3–8, 16;
- мінімальний строк корисного використання таких основних засобів становить не менше чотирьох років;
- основні засоби, які були введені в експлуатацію платником податків у межах одного з податкових періодів, починаючи з 1 січня 2017 р. до 31 грудня 2021 року [24].

Таким чином, урядовці хочуть збільшити інтерес підприємців до оновлення основних фондів та одночасно зменшити кількість інструментів маніпуляцій у визначенні прибутку підприємства до оподаткування (порівняно з кількістю інструментів під час уведення податку на виведений капітал).

Влучною є думка Д. Рікардо, який зазначав, що часто податки опосередковано призводять до зовсім інших наслідків, ніж передбачали законодавці [25]. Цю думку видатного класика політекономії особливо слід враховувати під час проведення податкових реформ та зміни податкового законодавства. Потенційні наслідки тої чи іншої законодавчої зміни мають бути максимально продумані, враховуючи як оптимістичний, так і песимістичний сценарії розвитку подій. Зазначимо, що дане завдання є непростим, оскільки, по-перше, існує часовий лаг (класично — не менше двох років) між змінами та їх наслідками у податковій системі. По-друге, при прогнозуванні наслідків можуть бути враховані не всі фактори впливу.

Значну увагу регулюючому впливу податків приділив нобелівський лауреат Дж. Стігліц, який серед інших широко прийнятих ознак "гарної" податкової системи розглядав, зокрема, таку ознаку, як економічна ефективність — податкова система не повинна суперечити ефективному розподілу ресурсів [26]. Вчений, наводячи різні історичні приклади, зазначає, що важливим пунктом дискусій останніх років про податкову політику було питання про те, чи не дестимулює діюча податкова система заощадження та трудову діяльність, і чи не спотворює вона економічну поведінку іншими способами.

Ф. Нітті запропонував принцип, який полягає у тому, що "податки повинні бути зменшені або взагалі скасовані, якщо вони скорочують

споживання. Занадто високі податки на споживання скорочують споживання і, як наслідок, виробництво" [25], с. 105]. Крім того, скорочення виробництва стосується ринку оподатковуваних податками товарів. Велика шкода занадто обтяжливих зборів з споживання полягає у тому, що населення звертається до сурогатів гіршої якості. Так, Нітті наводить приклад згубного впливу введення в Англії податку на вікна: після введення цього податку власник будинку одразу ж наказав замурувати декілька вікон; зиску від введення податку ніхто не отримав — ні держава, оскільки вона нічого не зібрала, ні мешканці будинку, бо вони втратили світло, і навіть не домовласник, оскільки він повинен був замурувати вікна, тобто витратити кошти без користі [27].

Тому необхідно усунути подвійне тлумачення законодавчих актів та розробити додаткові методичні вказівки щодо обліку податку на прибуток, що дозволить здійснити практичну адаптацію методології розрахунку фінансового результату до оподаткування та об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств. Такі новації дозволять скоротити час на виконання

облікових процедур та формування декларації з податку на прибуток.

Бухгалтерський облік ведеться відповідно до Плану рахунків та розробленого на його підставі робочого плану рахунків [28]. Для забезпечення необхідної деталізації облікової інформації дозволяється головному бухгалтеру своїм розпорядженням вводити додаткові субрахунки.

Облік суми витрат з податку на прибуток ведеться на рахунку 98 «Податок на прибуток», яка складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстроченого податкового зобов'язання і відстроченого податкового активу та визначається відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» [16]. На цьому рахунку також ведеться облік відрахувань до Державного бюджету України від доходів за державними грошовими лотереями і податку на доходи від страхової діяльності [28].

За дебетом рахунку 98 відображається нарахована сума податку на прибуток, за кредитом — включення до фінансових результатів на рахунку 79 «Фінансові результати» (рис. 1).

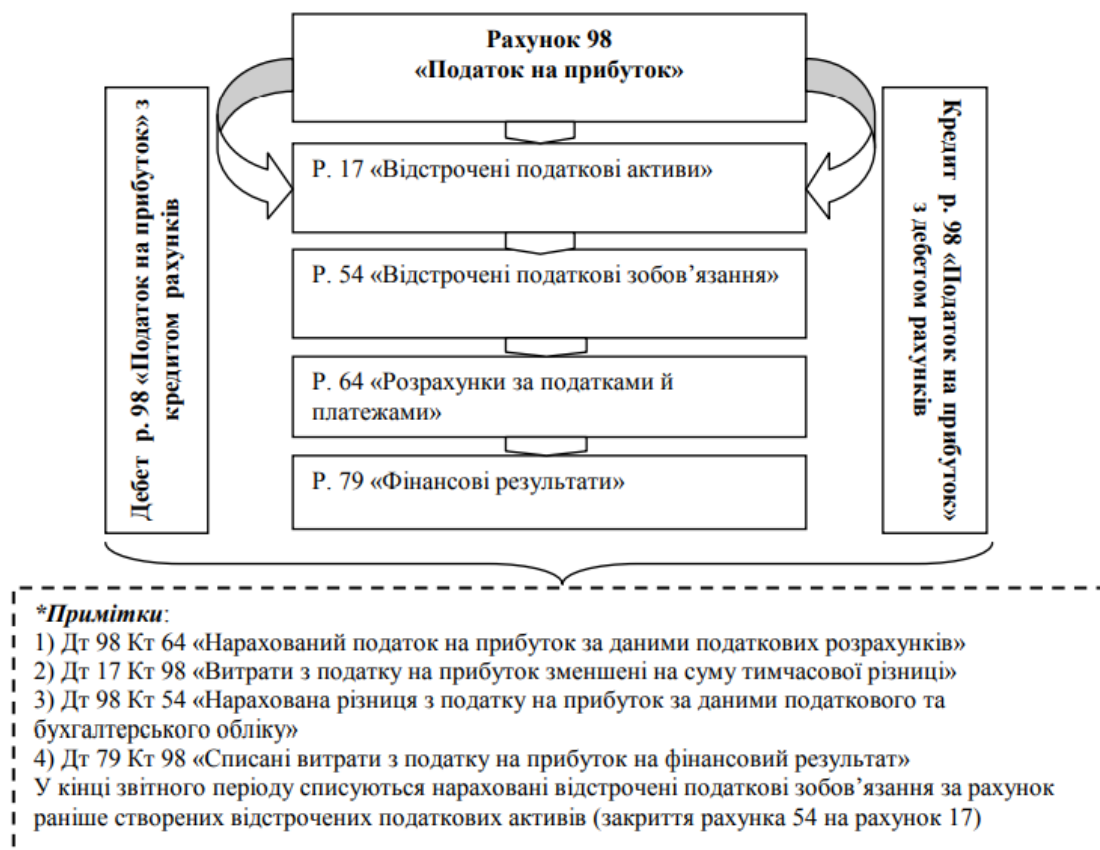

Рис. 1. Кореспонденція по рахунку 98 «Податок на прибуток»

Джерело: [29].

Рахунок 98 «Податок на прибуток» кореспондує за дебетом з кредитом рахунків: 17 «Відстрочені

податкові активи», 48 «Цільове фінансування і цільові надходження», 54 «Відстрочені податкові

зобов'язання», 64 «Розрахунки за податками й платежами», 79 «Фінансові результати»; за кредитом з дебетом рахунків: 17 «Відстрочені податкові активи», 54 «Відстрочені податкові

зобов'язання», 64 «Розрахунки за податками й платежами», 79 «Фінансові результати» [29].

Кореспонденція з обліку податку на прибуток від звичайної діяльності наведена в таблиці 3.

Таблиця 3. Кореспонденція рахунків з обліку податку на прибуток від звичайної діяльності

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1.	Нарахований податок на прибуток	981	641
2.	Списано податок на прибуток	791	981
3.	Сплачено податок на прибуток	641	311
4.	Відображено суму нерозподіленого прибутку	791	441

Джерело: [30].

Аналітичний облік розрахунків за податком на прибуток ведеться на аналітичному рахунку «Податок на прибуток».

Для синтетичного обліку податку на прибуток задіюється субрахунок 641 «Розрахунки за податками».

Основою для побудови податкового обліку є реєстри бухгалтерського обліку. В разі, коли даних бухгалтерських реєстрів недостатньо, слід звертатися до інформації, що міститься в первинних документах. Бухгалтерський і податковий облік мають спільні риси, що виходять з подібності мети цих видів обліку, яка полягає у формуванні достовірної інформації про фінансові результати діяльності, в тому числі для контролю за дотриманням податкового і бухгалтерського законодавства [31].

Обліковим реєстром при журнально- ордерній формі обліку податку на прибуток є журнал №3 та відомість №3.6. [32]. Журнал № 5 також у двох розділах містить інформацію про витрати за податку на прибуток, зокрема: I розділ – з кредиту рахунків 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99 у дебет рахунку 79 «Фінансові результати»; II розділ «Витрати з податку на прибуток, витрати фінансової та інвестиційної діяльності, інші витрати», в якому відображають витрати за дебетом рахунків класу 9 «Витрати діяльності» з кредиту рахунків за журналами 1, 2, 3, 4, 6; III розділ – «Витрати діяльності» – з кредиту рахунків 20, 22, 23, 24, 25, 26, 28 у дебет 23, 91, 92, 93, 94, 99. Підсумкові дані з журналу № 5 переносять до Головної книги, на основі якої складають баланс [33].

Закриття рахунків доходів і витрат на рахунок 79 «Фінансові результати» відображають у бухгалтерській довідці. В ній проводиться узагальнення інформації про фінансові результати від звичайної діяльності і надзвичайних подій.

Зокрема, за кредитом 79 «Фінансові результати» та його субрахунків відображаються суми в порядку закриття рахунків обліку доходів, а по дебету – суми в порядку закриття рахунків з обліку витрат, а також належна сума нарахованого податку на прибуток [34].

Облік прибутку пов'язаний з обліком доходів та витрат за їх видами, що спричиняє певні незручності внаслідок невідповідності побудови плану рахунків доходів та витрат видам діяльності підприємств. Тому, доцільним є розширення плану рахунків та статей фінансової звітності підприємств торгівлі для визначення прибутку у розрізі кожного окремого виду діяльності (табл. 4).

Інтеграція підсистем фінансового, податкового та управлінського обліку вимагає єдиної інформаційної бази, яка містить первинні документи та рахунки бухгалтерського обліку. Для здійснення уніфікації необхідна побудова системи реєстрів управлінського та податкового обліку, яка не містить дублювання у відображенні інформації і водночас формує управлінську та податкову звітність і дає вичерпну інформацію користувачам. Доцільною в даному випадку вважаємо розробку науковця Чайки В. В. [35] із системою субрахунків для управлінського обліку прибутку в розрізі центрів прибутку та товарних груп, що дає можливість використовувати дані фінансового обліку для управлінських цілей.

Дослідження практики складання Звіту про фінансові результати, обліку податкових різниць та особливостей заповнення Декларації з податку на прибуток згідно змін у 2018 році дало змогу акцентувати на найбільш важливих та проблемних моментах в обліку та звітності податкових різниць. Зокрема, рішення про незастосування різниць обов'язково повинно вказуватися в декларації (табл. 5).

Таблиця 4. Відповідність рахунків доходів і витрат до різних видів діяльності підприємств торгівлі України

Вид діяльності		Рахунки, на яких відображаються		
		доходи	витрати	фінансові результати
Звичайна	Операційна основна (реалізація)	70 «Доходи від реалізації»	90 «Собівартість реалізації», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут»	791 «Результат основної операційної діяльності»
	Операційна неосновна	71 «Інший операційний дохід»	94 «Інші витрати операційної діяльності»	792 «Результат неосновної операційної діяльності»
	Фінансова	72 «Інші фінансові доходи»	95 «Фінансові витрати»	793 «Результат фінансових операцій»
	Інвестиційна	73 «Дохід від участі в капіталі»	96 «Втрати від участі в капіталі»	794 «Результат від інвестиційної діяльності»
	Інша звичайна	74 «Інші доходи»	97 «Інші витрати»	795 «Результат іншої звичайної діяльності»
Надзвичайна		75 «Надзвичайні доходи»	99 «Надзвичайні витрати»	796 «Результат надзвичайних подій»
Нарахування податку на прибуток від звичайної діяльності			981	797 «Податок на прибуток від звичайної діяльності»
Нарахування податку на прибуток від надзвичайної діяльності			982	798 «Податок на прибуток від надзвичайної діяльності»

Джерело: [35].

Таблиця 5. Фрагмент Податкової декларації з податку на прибуток про рішення незастосування різниць

Наявність рішення ¹⁵	Прийнято рішення про незастосування коригувань фінансового результату до оподаткування на усі різниці
---------------------------------	---

Джерело: [36].

Якщо підприємство має дохід не більш ніж 20 млн. грн і не бажає використовувати різниці під час визначення податку на прибуток, потрібно:

- оформити таке рішення окремим наказом або розпорядженням. Хоча прямо про це в п. 134.1 ПКУ не сказано, але платникам податків заборонено формування показників податкової звітності, митних декларацій на підставі даних, не підтверджених документами, що визначені абз. 1 п. 44.1 ПКУ («...на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням та сплатою податків і зборів...»). Загалом краще наперед унеможливити навіть теоретичні прирікання з контролерами й мати документ, що підтверджуватиме прийняте підприємством рішення;
- зазначити про прийняте рішення в декларації в окремому полі. При цьому, у який спосіб

проставлятиметься відмітка, — ролі відігравати не повинно, головне, аби однозначно було зрозуміло. Тому найвдалішим варіантом для суб'єктів господарювання видається проставлення відмітки «+» і запис реквізитів документа, яким прийнято рішення про незастосування різниць, — «наказ (рішення від... №...»).

У результаті проведеного дослідження виявилось, що основними з пріоритетних завдань в сфері бухгалтерського обліку стосовно податку на прибуток на сьогоднішній день, є:

- перехід до міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) з урахуванням особливостей економіки держави, національних традицій і рівня розвитку міждержавних економічних зв'язків, що забезпечить стабільність облікової політики, відповідно до якої підприємства застосовують єдині принципи оцінки активів, нарахування амортизації, формування

- собівартості продукції та взаєморозрахунків з бюджетом й іншими фінансовими інститутами;
- необхідність обов'язкової модернізації всієї системи бухгалтерського обліку у відповідності до найновітніших сучасних інформаційних технологій, а саме створення комп'ютерних систем бухгалтерського обліку (КСБО) на тих підприємствах, де облік досі здійснюється "в ручну" та подальше вдосконалення комп'ютеризації обліку (на тих підприємствах, де облік вже здійснювався автоматично).

Сьогодні вже можна зробити висновок про те, що бухгалтерський облік і фінансова звітність в Україні, побудовані з урахуванням вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (табл. 6), мають законодавчу основу, тобто регулюються державою і покликані забезпечити доступ усіх зацікавлених користувачів до інформації, яка дає уявлення про об'єктивний фінансовий стан і результати діяльності.

Таблиця 6. Склад інформації, окреме визнання якої вимагається за МСБО 12 «Податки на прибуток»

Інформація про основні компоненти витрат з податку на прибуток	Інша інформація, що підлягає окремому розкриттю
Поточні витрати з податку на прибуток	Сукупний поточний і відстрочений податок, пов'язаний зі статтями власного капіталу
Коригування, визнані протягом звітного періоду щодо поточних податків	Податкові витрати, пов'язані з надзвичайними статтями, визнаних протягом року
Сума відстрочених витрат з податку на прибуток, що стосується тимчасових різниць	Пояснення взаємозв'язку між витратами з податку на прибуток та обліковим прибутком
Сума вигоди, що виникає від раніше невизнаних податкових збитків, пільг або тимчасових різниць попереднього періоду, яка використовується для зменшення поточних витрат з податку на прибуток	Сума та дата закінчення терміну чинності тимчасових різниць, що не підлягають оподаткуванню, невикористаних податкових збитків або пільг, за якими відстрочений податковий актив не визнається у балансі
Сума вигоди від раніше не визнаних податкових збитків або пільг попереднього періоду, яка використовується для зменшення відстрочених витрат з податку на прибуток	Сукупна дата тимчасових різниць, пов'язаних з інвестиціями в дочірні підприємства, відділення та асоційовані компанії, а також з частками у спільних підприємствах, щодо яких відстрочені податкові зобов'язання не визнано
Відстрочені витрати з податку на прибуток, що виникають від списання або анулювання попереднього списання відстроченого податкового активу	Кожен тип тимчасової різниці та невикористаних податкових збитків або пільг
Сума витрат з податку на прибуток, що стосується тих змін облікової політики та суттєвих помилок, які належать до визначення чистого прибутку за період	Сума податку на прибуток з дивідендів, запропонованих або оголошених підприємством до затвердження фінансових звітів, але не визнаних як зобов'язання балансі
Інші компоненти витрат з податку на прибуток	Витрати з податку на прибуток від припинення діяльності підприємства

Джерело: розроблено на основі [37].

Висновки та перспективи подальших досліджень

У цьому зв'язку можна зробити висновок, що застосування міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності є не метою реформування бухгалтерського обліку в Україні, а однією з найважливіших умов її здійснення, інструментом забезпечення користувачів якісною інформацією, яка дає повну та правдиву картину фінансового стану і результатів діяльності суб'єкта господарювання.

Результати проведеного системного аналізу методичних та практичних засад обліку податку на прибуток відповідно до національних та міжнародних стандартів свідчать про відсутність суттєвих відмінностей в частині трактування мети стандарту, основних категорій, видів податкових зобов'язань та тимчасових різниць тощо, а різниця спостерігається у питаннях оцінки відстрочених податкових активів і зобов'язань. Крім того, міжнародні стандарти ширше визначають критерії визнання та відображення у фінансовій звітності поточного податку на прибуток.

Гармонізація бухгалтерського обліку та фінансової звітності податку на прибуток сприятиме прозорості та об'єктивності інформації щодо господарської діяльності компаній з іноземним капіталом, що надається за вимогу зовнішніх користувачів, зокрема податкових органів, акціонерів та потенційних інвесторів. Крім того, узгодження національного обліку податку на прибуток із вимогами європейського законодавства підвищить якість облікового процесу, аналізу та аудиту, а також забезпечить прийняття ефективних управлінських рішень на підприємствах.

На підставі зазначеного, можна зробити висновок, що головним недоліком взаємозв'язку бухгалтерського обліку й податкових розрахунків (в тому числі й з податку на прибуток) пов'язані не

лише з податковим законодавством, але й недосконалістю національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Зокрема, у зв'язку з необхідністю здійснення зайвого аналізу сум відстрочених податкових активів та зобов'язання з метою їх згортання, відсутністю затвердженого алгоритму розрахунку витрат з податку на прибуток та реєстрів обліку постійних і тимчасових різниць, доцільним було б використання: алгоритму для розрахунку витрат з податку на прибуток із застосуванням спеціальних формул; реєстрів для узагальнення інформації про постійні й тимчасові різниці поза системою обліку (на позабалансових рахунках); обліку відстроченого податку на прибуток на одному активно-пасивному рахунку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ковач С., Безверхий К. Облік і звітність розрахунків за податком на прибуток підприємства в умовах законодавчих змін. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2015. № 4. С. 34-43.
2. Пархоменко В. М. Сучасні проблеми бухгалтерського обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2015. № 1. С. 3-6.
3. Проданчук М. Визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств за правилами бухгалтерського обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2015. № 4. С. 26-33.
4. Шуваль Т. Податок на прибуток підприємств: як працювати повному. *Все про бухгалтерський облік*. 2015. № 4. С. 52-58.
5. Карпушенко М. Практичні аспекта використання П(С)БО 17. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2006. № 4. С. 37-41.
6. Ловінська Л., Білоусова О. Облік податкових різниць у системі реєстрів журнальної форми. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2004. № 4. С. 7-24.
7. Орлова В., Василик В. Зміст та проблеми П(С)БО 17 "Податок на прибуток". *Бухгалтерський облік і аудит*. 2008. № 6. С. 22-28.
8. Ямборко Г. Проблеми взаємоузгодженості бухгалтерського обліку та податкових розрахунків. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2006. № 5. С. 19-26.
9. Бабіч В. В., Герасимович І. А. Облік витрат (доходу) з податку на прибуток відповідно до Податкового кодексу України. *Облік і фінанси АПК*. 2011. № 35. С. 43-49.
10. Ганяйло О. М., Колеснікова О. М. Проблемні аспекти обліку податку на прибуток. *Вісник ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди"*. 2011. С. 17.
11. Жураковська І. Податкові різниці як спосіб взаємоузгодженості бухгалтерського обліку та податкових розрахунків: обліковий аспект. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2011. № 4. С. 14-21.
12. Чалий І. Бухоблік податку на прибуток. *Все про бухгалтерський облік*. 2015. № 11. С. 11-16.
13. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755 VI (зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/275517>.
14. Дохід: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.
15. Витрати: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
16. Податок на прибуток: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 17, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2000 р. № 353. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01>.
17. Довідники пільг, наданих чинним законодавством по сплаті податків, зборів, інших обов'язкових платежів. URL: <http://sfs.gov.ua/dovidniki--reestri--peredlik/dovidniki-/54005.html>.
18. Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств: наказ Мінфіну від 20.10.2015 №897 (оновл. 28.04.2017 № 467). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1415-15>.
19. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо обліку та реєстрації платників податків та удосконалення деяких положень: закон України від 24.10.2013 № 657-VII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/657-18>.
20. Онищенко В. Податок на прибуток: проводки. *Головбух*. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7205-narahuvannya-podatku-na-pributok-provodki>.
21. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 05.10.2017 № 2164-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z996-14..>

22. Податки на прибуток: міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (МСБО 12) від 01.01.2012. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_012.
23. Фінансова думка України: у 3 т. / За наук. ред. д-ра екон. наук, проф., засл. діяча науки і техніки України В. М. Федосова. Київ: Кондор; Т.: Економічна думка, 2010. Т. 3, Ч. 1: хрестоматія. 2010. 471 с.
24. Фінансова думка України: у 3 т. / За наук. ред. д-ра екон. наук, проф., засл. діяча науки і техніки України В. М. Федосова. Київ: Кондор; Т.: Економічна думка, 2010. Т. 3, Ч. 2: хрестоматія / авт.-упоряд.: С. І. Юрій [та ін.]. 2010. 375 с.
25. Рикардо Д. Начала политической экономии и налогового обложения. Москва: Огиз-Соцэкиз, 1935. 295 с.
26. Стиглиц Дж. Ю. Экономика государственного сектора. Москва: Изд-во МГУ; ИНФРА-М, 1997. 720 с.
27. Пушкарева В. М. История финансовой мысли и политики налогов: учеб. пособие для студ. экон. спец. вузов. Москва: Финансы и статистика, 2003. 256 с.
28. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Мінфіном України від 30.11.1999 р. № 291. Режим доступу: <http://www.uazakon.com>.
29. Чирва А. А. Облік податку на прибуток: проблеми та шляхи вищесення. *Облік і фінанси*. № 4(66). 2014. С. 82.
30. Фатенок-Ткачук А. О. Фінансовий облік I, II : навчальний посібник (пер. та доп.). СХУ ім. Лесі Українки, 2016. 536 с.
31. Вакульчик О. М., Васильєва В. Г. Оподаткування прибутку підприємства: еволюція, перспективи та відображення в обліку і звітності. *Науковий погляд: економіка та управління*. № 1 (55), 2016. С. 5.
32. Шерепа К. М. Організація обліку розрахунків з податком на прибуток в умовах чинності податкового кодексу України. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. № 42. 2019. С. 246-251.
33. Сльозко Т. М. Організація обліку: навч. пос. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 224 с.
34. Карпушенко М. Ю. Організація обліку : навч. посібник (для студентів економічних спеціальностей, які навчаються за спеціальністю Облік і аудит). Харків: ХНАМГ, 2011. 241с.
35. Чайка В. В. Облік і аудит формування та використання прибутку підприємств торгівлі: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня канд.ек.наук. Київ: КНТЕУ. 2010. с. 28.
36. Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств, затвердженої Наказом Мінфіну від 20.10.2015 № 897 (редакція від 28.04.2017 № 467). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1415-15>.
37. Василик О. О. Облік, аналіз і аудит розрахунків з бюджетом: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня канд.ек.наук., спец. 08.06.04. Київ: КНЕУ. 2002. 17 с.
38. Ціна держави. Податкові надходження. URL: <http://cost.ua/budget/revenue/>.
39. Звіт Державної фіскальної служби України за 2017 рік. URL: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/237691.html>.

REFERENCES

1. Kovach, S. (2015). Oblik i zvitnist rozrakhunkiv za podatkom na prybutok pidpriemstva v umovakh zakonodavchyykh zmin [Accounting and financial reporting by tax income of entity within law changes]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, 4, 34-43 [in Ukrainian].
2. Parkhomenko, V. M. (2015). Suchasni problemy bukhhalterskoho obliku [Current problems in accounting]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, 1, 3-6. [in Ukrainian].
3. Prodanchuk, M. (2015). Vyznachennia obiekta opodatkuvannia podatkom na prybutok pidpriemstv za pravylamy bukhhalterskoho obliku [Determining subject of income taxation by accounting rules]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, 4, 26-33. [in Ukrainian].
4. Shustval, T. (2015). Podatok na prybutok pidpriemstv: yak pratsiyuvaty po-novomu [Income Tax: how to work after new changes]. *Vse pro bukhhalterskyi oblik*, 4, 52-58. [in Ukrainian].
5. Karpushenko, M. (2006). Praktychni aspekta vykorystannia P(S)BO 17 [Practical aspects of using NSA 17]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, 4, 37-41. [in Ukrainian].
6. Lovinska, L. (2004). Oblik podatkovykh riznyts u systemi rehistriv zhurnalnoi formy [Accounting of tax differences in system of journal forms of registers]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, 4, 7-24. [in Ukrainian].
7. Orlova, V. (2008). Zmist ta problemy P(S)BO 17 "Podatok na prybutok" [Context and problems of NSA 17 "Tax income"]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, 6, 22-28. [in Ukrainian].
8. Yamborko, G. (2006). Problems of consistency of accounting and tax calculations. *Accounting and auditing*, 5, 19-26 [in Ukrainian].
9. Babich V. V., Gerasimovych, I. A. (2011). Accounting for expenses (income) from income tax in accordance with the Tax Code of Ukraine. *Accounting and finance of agro-industrial complex*, 35, 43-49.
10. Ganyailo, O. M., & Kolesnikova, O. M. (2011). Problematic aspects of income tax accounting. *Bulletin of Pereyaslav-Khmelnytsky State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda*.
11. Zhurakovskaya, I. (2011). Tax differences as a way of consistency of accounting and tax calculations: accounting aspect. *Accounting and auditing*, 4, 14-21.
12. Chaly, I. (2015). Accounting for income tax. *All about accounting*, 11, 11-16.
13. Tax Code of Ukraine dated 02.12.2010 № 2755 VI. (2010). Retrieved from: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755_17.
14. Income: Regulation (standard) of accounting № 15, approved by the order of the Ministry of Finance of Ukraine dated 29.11.1999 № 290. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.

15. Expenses: Regulation (standard) of accounting № 16, approved by the order of the Ministry of Finance of Ukraine dated 31.12.1999 № 318. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
16. Income tax: Regulation (standard) of accounting № 17, approved by the order of the Ministry of Finance of Ukraine dated 28.12.2000 № 353. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01>.
17. Directories of benefits provided by current legislation on the payment of taxes, fees and other mandatory payments. Retrieved from: <http://sfs.gov.ua/dovidniki--reestri--perelik/dovidniki-/54005.html>.
18. On approval of the form of the Tax return on corporate income tax: order of the Ministry of Finance dated 20.10.2015 №897 (updated on 28.04.2017 № 467). Retrieved from: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1415-15>.
19. On amendments to the Tax Code of Ukraine on accounting and registration of taxpayers and improvement of some provisions: the law of Ukraine of 24.10.2013 № 657-VII. Retrieved from: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/657-18>.
20. Onishchenko V. (n. d.). Income tax: postings. Chief Accountant. Retrieved from: <https://www.golovbukh.ua/article/7205-narahuvannya-podatku-na-privotok-provodki>.
21. On accounting and financial reporting in Ukraine: Law of Ukraine of 05.10.2017 № 2164-VIII. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14> ..
22. Income taxes: International Accounting Standard (IAS 12) dated 01.01.2012. Retrieved from: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_012.
23. Fedosov, V. M. (2010). *Financial thought of Ukraine*. Kyiv: Condor; Ternopil: Economic Thought. Vol. 3, Part 1.
24. Fedosov, V. M. (2010). *Financial thought of Ukraine*. Kyiv: Condor; Ternopil: Economic Thought. Vol. 3, Part 2.
25. Ricardo, D. (1935). *The beginnings of political economy and taxation*. Moscow: Ogiz-Sotsekiz.
26. Stiglitz J. Yu. (1997). *Economics of the public sector*. Moscow: Moscow State University Publishing House; INFRA-M.
27. Pushkareva, V. M. (2003). *History of financial thought and tax policy*. Moscow: Finance and Statistics.
28. *Instruction on the application of the Chart of Accounts for accounting of assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations/* (1999). Approved by the Ministry of Finance of Ukraine dated 30.11.1999 № 291. Retrieved from: <http://www.uazakon.com>.
29. Chirva A. A. (2014). Accounting for income tax: problems and solutions. *Accounting and finance*, 4 (66).
30. Fatenok-Tkachuk, A. A. (2016). *Financial Accounting I, II*. Lesya Ukrainka SNU.
31. Vakulchuk, O. M., & Vasilieva, V. G. (2016). Taxation of enterprise profits: evolution, prospects and reflection in accounting and reporting. *Scientific view: economics and management*, 1 (55), 5.
32. Sherepa, K. M. (2019). Organization of accounting for income tax calculations under the Tax Code of Ukraine. *Bulletin of Transport Economics and Industry*, 42, 246–251.
33. Slozko, T. M. (2008). *Organization of accounting*. Kyiv: Center for Educational Literature.
34. Karpushenko, M. Yu. (2011). *Organization of accounting*. Kharkiv: KNAMG.
35. Chaika, V. V. (2010). *Accounting and audit of the formation and use of profits of trade enterprises: dissertation abstract for the degree of candidate of economic sciences*. Kyiv: KNTEU.
36. *On approval of the form of the Tax return on corporate income tax*. Approved by the Order of the Ministry of Finance dated 20.10.2015 № 897. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1415-15>.
37. Vasylyk, O. O. (2002). *Accounting, analysis and audit of calculations with the budget*. Kyiv: KNEU.
38. *The price of the state. Tax revenues*. (n. d.). Retrieved from: <http://cost.ua/budget/revenue/>.
39. *Report of the State Fiscal Service of Ukraine for 2017*. (2017). Retrieved from: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/237691.html>.